

ปัจจัยทำนายความกดดันทางจิตใจในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยทำนายความกดดันทางจิตใจในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

FACTORS PREDICTING PSYCHOLOGICAL DISTRESS IN COPD PATIENTS

ลาวัณย์ ตุ่นทอง 5036822 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดวงรัตน์ วัฒนกิจไกรเลิศ, พย.ค., คณิงนิจ พงศ์ถาวรกมล, Ph.D.
(NURSING), เจริญ ชูโชติถาวร, พ.บ.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ของปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงของโรค การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ ต่อความกดดันทางจิตใจในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดยใช้กรอบทฤษฎีความเครียด การเผชิญความเครียด ของ Lazarus & Folkman (1984) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดจากผู้ป่วยที่มารับบริการที่คลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง สถาบันโรคทรวงอก จังหวัดนนทบุรี จำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินความรุนแรงของโรค (BODE index) แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม (MSPSS), แบบสอบถามการประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ (CAHS), แบบสอบถามสุขภาพทั่วไป (GHQ -12) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและวิเคราะห์อำนาจการทำนายของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 90.7 ไม่มีความกดดันทางจิตใจ โดย ประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพว่า เป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองร้อยละ 61.7 ความรุนแรงของโรค การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพเป็นสิ่งที่ถูกถาม และเป็นอันตราย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความกดดันทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .28, r = .54, r = .54, p < .01$) ตามลำดับ การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพว่า เป็นสิ่งที่ทำหาย และไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความกดดันทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.20, r = -.19, p < .05, r = -.40, p < .01$) ตามลำดับ การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ ความรุนแรงของโรค การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายความกดดันทางจิตใจได้ร้อยละ 40 ($R^2 = .40, p < .01$) โดยการประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพว่าเป็นอันตรายมีอิทธิพลต่อความกดดันทางจิตใจมากที่สุด ($\beta = 0.26, p < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ ให้ข้อเสนอแนะว่า พยาบาลควรสนับสนุนให้ผู้ป่วยประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพในทางบวก โดยลดความรุนแรงของโรค และให้การสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้ผู้ป่วยเลือกวิธีที่เหมาะสมในการเผชิญความเครียดและไม่เกิดความกดดันทางจิตใจ

คำสำคัญ: โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง / ความกดดันทางจิตใจ / ความรุนแรงของโรค / การรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม / การประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ

FACTORS PREDICTING PSYCHOLOGICAL DISTRESS IN COPD PATIENTS

LAWAN TOONTONG 5036822 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: DOUNGRUT WATTANAKITKRILEART,
D.N.S, KANAUNGNIT PONGTHAVORNKAMOL, Ph.D. (NURSING),
CHAROEN CHUCHOTTAWORN, M.D.**ABSTRACT**

The present correlation predictive study aimed to investigate psychological distress in Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) patients. The conceptual model of stress, appraisal, and coping by Lazarus & Folkman (1984) was used to guide the study. A sample consisting of 107 COPD patients (mean age = 69.49 years, male = 92.5%) was recruited from a COPD clinic at the Central Chest Institute of Thailand located in Nontaburi Province. Data were collected with the BODE index, Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), Cognitive Appraisal of Health Scale (CAHS), and General Health Questionnaire (GHQ-12). Data were analyzed by using descriptive statistics and hierarchical analysis.

The results showed that most of the subjects (90.7%) did not have psychological distress, and 61.7% of them had their current health status appraised as irrelevant. Furthermore, it was found that severity of disease, and cognitive appraisal of health as a threat and as harmful were positively correlated with psychological distress with statistical significance ($r = .28$, $r = .54$, $r = .54$, $p < .01$, respectively). On the other hand, perceived social support and cognitive appraisal of health as a challenge and as irrelevant were negatively correlated with psychological distress with statistical significance ($r = -.20$, $r = -.19$, $p < .05$, $r = -.40$, $p < .01$, respectively). Finally, all factors such as cognitive appraisal of health, severity of disease, and perceived social support could predict psychological distress by 40% ($R^2 = .40$, $p < .01$) and cognitive appraisal of health as harmful strongly influenced psychological distress ($\beta = 0.26$, $p < .05$).

Based on the results of the study, it is recommended that nurses should support COPD patients to focus on positive cognitive appraisal of health by decreasing severity of the disease and increasing social support in order to enable patients to choose appropriate methods to cope with psychological distress.

KEY WORDS: COPD / PSYCHOLOGICAL DISTRESS / SEVERITY OF DISEASE /
PERCEIVED SOCIAL SUPPORT / COGNITIVE APPRAISAL OF
HEALTH

129 pages